

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства юстиції України
14 березня 2013 № 431/5

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
15.03.2013 за № 424/22956

Правила професійної етики нотаріусів України

I. Загальні положення

1.1. Ці Правила, розроблені відповідно до статті 5 Закону України «Про нотаріат», визначають загальні стандарти професійної етики нотаріуса, морально-етичні принципи нотаріуса при здійсненні нотаріальної діяльності та професійно-етичні правила поведінки у відносинах з колегами, Нотаріальною палатою України, державними органами, установами, організаціями, фізичними та юридичними особами.

1.2. Метою цих Правил є встановлення стандартів етики нотаріусів у процесі здійснення професійної діяльності та надання публічних послуг, зміцнення довіри до нотаріату з боку держави і суспільства, захист честі, гідності, ділової репутації нотаріуса.

1.3. Стандарти професійної етики нотаріуса – визначені нотаріальним співтовариством та затверджені Міністерством юстиції України принципи поведінки нотаріуса у суспільстві та у спілкуванні в рамках професійної діяльності, а також у відносинах з громадянами, іншими нотаріусами, працівниками, з органами влади тощо.

Професійна етика визначає загальні приписи щодо норми поведінки нотаріуса.

1.4. Ці Правила є обов'язковими для нотаріусів. Порухення цих Правил тягне за собою відповідальність у порядку і випадках, передбачених Законом України «Про нотаріат».

1.5. Нотаріус у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, іншими нормативно-правовими актами, Статутом Нотаріальної палати України, цими Правилами та загальними морально-етичними нормами поведінки в суспільстві.

II. Стандарти професійної етики нотаріуса

На виконання вимог законодавства та присяги нотаріус повинен:

бути компетентним і старанним;

захищати права та інтереси людини, суспільства і держави, дотримуючись букви і духу закону;

сприяти ствердженню в суспільстві віри в закон і справедливість;

завжди бути чесним, сумлінним, безкорисливим та неупередженим;

не вчиняти у своїх інтересах та в інтересах інших осіб дій, які могли б поставити під сумнів неупередженість та незалежність нотаріальної діяльності, скомпрометувати нотаріуса і нотаріальну спільноту в громадській думці, завдати шкоди честі та гідності професії нотаріуса;

не допускати дискримінації особи – учасника нотаріальної дії за расовою, етнічною, національною, посадовою, майновою, релігійною або іншою ознакою, а також посилатися на такі ознаки, що посягають на честь і гідність особи;

підтримувати всі заходи, які можуть поліпшити якість або доступність професійних послуг у галузі нотаріальної діяльності;

постійно підвищувати свій професійний рівень, юридичну та технічну компетентність, вивчати чинне законодавство і нотаріальну практику;

уникати особистої участі в діяльності політичних партій і об'єднань, залучення до політичної діяльності, яке не дозволяє зберегти статус нейтральності, об'єктивності та незалежності професії нотаріуса;

зберігати нотаріальну таємницю;

забезпечувати у своїй діяльності високі критерії та вимоги культури спілкування, намагатися в будь-якій ситуації зберігати витримку і особисту гідність.

III. Морально-етичні принципи нотаріуса при здійсненні професійної діяльності

Морально-етичні принципи визначають безумовні вимоги професійної та суспільної моралі нотаріуса.

Професійна діяльність нотаріуса здійснюється за такими принципами:

об'єктивність та неупередженість;
незалежність;
справедливість;
толерантність;
компетентність;
конфіденційність.

IV. Професійно-етичні правила поведінки нотаріуса

4.1. У відносинах з іншими нотаріусами та нотаріальною спільнотою нотаріус зобов'язаний:

будувати свої стосунки на принципах взаємоповаги, довіри та професійної взаємодії, виявляти коректність і доброзичливість;

ставитися до колег по юридичній професії з повагою, довірою та в дусі доброзичливого співробітництва;

підтримувати сприятливий морально-психологічний клімат у нотаріальній конторі та нотаріальному співтоваристві в цілому, уникати проявів шкідливих звичок і особливостей поведінки, які можуть образити людську гідність і негативно сприйматися оточенням;

демонструвати чемність, вміння володіти собою та повагу до колег, сторін чи сторони правочину, не застосовувати ворожі, образливі слова та заяви при спілкуванні;

бути ввічливим і тактовним, інформуючи своїх колег з питань, які можуть вплинути на їх роботу, потенційних професійних труднощів та інших проблем, що вимагають професійної солідарності;

достовірно і оперативно відповідати на звернення та запити колег, що стосуються професійної діяльності;

надавати допомогу і передавати професійний досвід молодим нотаріусам у межах корпоративної професійної солідарності й турботи про престиж професії та нотаріальної спільноти;

вживати всіх можливих заходів щодо дотримання законодавства та морально-етичних принципів співробітниками нотаріальної контори.

4.2. Нотаріус у своїх стосунках з іншими нотаріусами та нотаріальною спільнотою не повинен припускатися порушень професійної етики, а саме:

принижувати професійну гідність і авторитет своїх колег, характеризуючи їх діяльність;

монополізувати певну сферу нотаріальної діяльності або роботу з особами, перешкоджаючи тим самим роботі інших нотаріусів;

рекламувати свої професійні якості шляхом посилення на функції, почесні звання, наукові ступені, додаткові особливості своєї кваліфікації, які прямо не стосуються нотаріальної діяльності, а також надавати про себе неправдиву, облудну, неповну чи здатну ввести в оману інформацію;

залучати осіб, які звертаються до нотаріальної контори, шляхом заниження встановлених тарифів, а також несумлінними обіцянками щодо режиму та порядку роботи контори;

уникати суперечностей з іншими нотаріусами, а при виникненні конфліктної ситуації намагатися вирішити спірні питання шляхом колегіальних переговорів;

уникати вирішення спорів з іншими нотаріусами через суд чи адміністративні органи. За наявності такого спору нотаріус для його вирішення має повідомити територіального уповноваженого Нотаріальної палати України.

4.3. Забороняється недобросовісна конкуренція між нотаріусами. Проявами недобросовісної конкуренції вважаються:

ненадання іншому нотаріусу відомостей, інформації або документів, необхідних для вчинення нотаріальної дії, що перешкоджає нотаріальній діяльності;

умисне заниження встановленого розміру плати за вчинення нотаріальної дії з метою привернення осіб;

примушування осіб користуватися своїми послугами;

укладання будь-яких договорів про співпрацю з юридичними особами з наданням їм переваг щодо черговості прийому, режиму роботи чи інших преференцій;

одержання або виплата будь-яких винагород чи комісійних особам, пов'язаним з виконанням професійного обов'язку нотаріуса.

V. Відносини нотаріуса з Нотаріальною палатою України

5.1. Згідно зі статтею 16 Закону України «Про нотаріат» нотаріус зобов'язаний брати участь у виконанні Нотаріальною палатою України як органом професійного самоврядування, заснованим на обов'язковому членстві нотаріусів, покладених на неї завдань.

5.2. У відносинах з Нотаріальною палатою України та її територіальним уповноваженим нотаріус зобов'язаний:

особисто відвідувати загальні збори територіального уповноваженого Нотаріальної палати України, а також заходи, що проводяться територіальним уповноваженим і Нотаріальною палатою України;

своєчасно і в повному обсязі сплачувати членські внески та інші встановлені з'їздом Нотаріальної палати України платежі;

з'являтися на запрошення президента, віце-президента, голів комісій, виконавчого директора Нотаріальної палати України для розгляду питань, пов'язаних з виконанням професійних та членських обов'язків нотаріуса;

надавати інформацію, пояснення, відомості і документи з питань, що розглядаються Нотаріальною палатою України чи територіальним уповноваженим, у межах своєї компетенції;

надавати до Нотаріальної палати України та територіального уповноваженого відомості, що стосуються професійної діяльності, включаючи відомості фінансового характеру, за встановленими радою Палати формами і в затверджені строки.

VI. Відносини нотаріуса з особами, які до нього звертаються

6.1. Нотаріус виступає як неупереджений порадник, сприяє фізичним та юридичним особам у здійсненні їх прав та захисті законних інтересів, роз'яснює їм права та обов'язки, попереджає про наслідки вчинюваних нотаріальних дій з тим, щоб юридична необізнаність не могла бути використана їм на шкоду.

6.2. Нотаріус забезпечує права і законні інтереси фізичних і юридичних осіб, які до нього звертаються, відповідно до чинного законодавства. Якщо вимоги осіб виходять за межі законодавства, нотаріус повинен відмовити у вчиненні нотаріальної дії. До складання нотаріального документа нотаріус зобов'язаний надавати неупереджені поради сторонам чи особам, які звернулися до нотаріуса, та об'єктивну інформацію про вибір, що надається їм законодавством; перевіряти факти і обов'язкові вимоги з тим, щоб отриманий нотаріусом документ був безспірним і мав юридичну силу.

6.3. Нотаріус зобов'язаний зберігати нотаріальну таємницю, не допускати заподіяння шкоди довірливим відносинам з боку осіб, які звернулися до нього, стосовно нотаріальної дії чи іншої отриманої інформації.

6.4. Перед вчиненням нотаріальної дії нотаріус зобов'язаний проінформувати осіб про розмір тарифу за вчинення нотаріальної дії та розмір плати за надання додаткових послуг інформаційного, правового або технічного характеру.

6.5. При вчиненні нотаріальної дії нотаріус не повинен піддаватися тиску третіх осіб, впливу політичної кон'юнктури, суворо дотримуючись вимог законодавства та інтересів осіб, які до нього звернулися.

6.6. Нотаріус повинен виявляти терпіння, ввічливість і тактовність відносно тих, з ким він взаємодіє в межах професійного чи особистого кола спілкування, а також культуру мови, одягу і поведінки, не припускаючись проявів антигуманного ставлення до людей, неуваги до їхніх інтересів.

Нотаріус повинен утримуватись від втручання в особисті справи осіб, які до нього звернулися, з питань, що виходять за межі професійної компетенції і безпосередньо не пов'язані із зверненням особи.

6.7. Під час виконання професійних обов'язків забороняється:

порушувати без поважних причин встановлений режим роботи нотаріальної контори;

порушувати вимоги щодо приміщення та оснащення нотаріальної контори;

необгрунтовано відмовляти у виїзді для вчинення нотаріальної дії поза межами нотаріальної контори;

спілкуватися з особами, які звернулися за вчиненням нотаріальної дії, через помічника чи іншого працівника нотаріальної контори;

передавати функції нотаріуса, в тому числі технічні (підготовка проектів нотаріальних документів, виготовлення оригіналів та копій, ксерокопіювання, заповнення журналів і реєстрів, отримання відомостей з електронних реєстрів та внесення відомостей до них тощо), іншим особам, крім співробітників нотаріальної контори;

приймати відвідувачів у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, в одязі, що не має ділового характеру, палити під час прийому, іншим чином виявляти неповагу до особи, гідності і прав відвідувачів, а також звертатися до них з пропозиціями образливого, аморального характеру чи вчиняти інші негідні дії стосовно осіб, з якими нотаріус взаємодіє в процесі своєї професійної діяльності.

VII. Відносини нотаріуса із засобами масової інформації

7.1. Індивідуальна реклама нотаріуса в засобах масової інформації, включаючи Інтернет, не допускається. Не є рекламою інформація про місцезнаходження та режим роботи нотаріальної контори.

7.2. Виступ нотаріуса в засобах масової інформації від імені Нотаріальної палати України чи територіального уповноваженого здійснюється за попереднім погодженням з президентом палати або територіальним уповноваженим Нотаріальної палати України.

VIII. Поведінка нотаріуса у позаслужбовий час

8.1. Дії, зовнішній вигляд та поведінка нотаріуса повинні відповідати нормам суспільної моралі та професійним етичним стандартам.

8.2. Високе звання нотаріуса як особи, наділеної особливою довірою та відповідальністю перед державою і суспільством, покладає на нього такі обов'язки:

нотаріус не вправі використовувати свої повноваження з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб;

нотаріус не може займатися підприємницькою, адвокатською діяльністю, бути засновником адвокатських об'єднань, перебувати на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування, в штаті інших юридичних осіб, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності;

нотаріус не повинен припускатися порушень загальноприйнятих, а для нотаріальної професії – підвищених стандартів і норм етики та моралі;

нотаріус не вправі займатися будь-якою діяльністю особисто і повинен перешкоджати втягненню членів сім'ї у діяльність, яка може негативно впливати на здійснення професійних обов'язків нотаріуса або викликати сумнів у його незалежності та об'єктивності;

нотаріус має утримуватися від вчинення дій, що можуть бути використані для завдання шкоди професійній діяльності нотаріуса або підриву довіри і престижу професії в суспільстві, в тому числі отримання коштовних подарунків та інших безпідставних пільг від осіб, які звернулися за вчиненням нотаріальної дії, відвідування закладів із сумнівною репутацією;

у разі здійснення тиску на нотаріуса у зв'язку з виконанням ним своїх професійних обов'язків – не піддаватися цьому тиску, звертаючись у необхідних випадках до територіального уповноваженого Нотаріальної палати України або до компетентних правоохоронних органів.

**Директор Департаменту
нотаріату, банкрутства та
функціонування центрального
засвідчувального органу**

К.І. Чижмарь